

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek a dr.Bárdos Péter ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Somogy Megyei Bíróságnál 22.P.21.293/2004. szám alatt megindított és másodfokon a Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.029/2008/7. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről 107. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartja.

A felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját 6.000 (Hatezer) forintban állapítja meg, amelyet a felülvizsgálati illetékkel együtt az állam visel.

I n d o k o l á s

A felperes 1999. november 18-án, 36 éves korában gépkocsi vezetőjeként közlekedési balesetet szenvedett, amelyben vétlen volt. A baleset következtében súlyosan megsérült, baloldali sorozatos bordatörést, lapockatörést, mellkas sérülést és különféle hámsérüléseket szenvedett. A balesettel okozati összefüggésben a munkaképességének a 67%-át elveszítette, utóbb az állapota rosszabbodott, és a munkaképesség-csökkenésének a mértéke 100%-ossá vált. A felperes állapota végleges, abban javulás nem várható. A felperes a baleset előtt Cs. község jegyzőjeként dolgozott, a munkaviszonya azonban a baleset következtében megszűnt, 2000. november 7-től rokkantnyugdíjas.

A felperes a 2001 februárjában indított keresetében a balesetéből eredő vagyoni és nem vagyoni kárai megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Vagyoni kártérítésként - általános kártérítésként - 8.000.000 forintot, míg nem vagyoni kártérítésként 6.000.000 forintot követelt.

Az alperes a helytállási kötelezettségét nem vitatta, de a követelt összeget túlzottnak tartotta.

Az elsőfokú bíróság a P.20.802/2001/27. számú ítéletével a keresetnek részben helyt adva kötelezte az alperest 1.246.000 forint vagyoni kártérítés és kamata, 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és kamata, valamint 2002. április 1-jétől havi 40.000

forint keresetpótló és havi 10.000 forint költségpótló járadék megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A peres felek 2002-ben megállapodtak abban, hogy az alperes keresetpótló járadék megváltása címén megfizet a felperesnek nettó 4.005.000 forintot, míg költségpótló járadék - gyógyszerköltség - egyösszegű megváltásaként 1.485.000 forintot, a járadék folyósításának egyidejű megszüntetésével. A felperes kijelentette, hogy a megállapodásokban meghatározott összegek kifizetésével az alperes a jelen ügyből folyó mindennemű kárrendezési jellegű kötelezettségének eleget tett, és a jelen kárüggyel kapcsolatban a megtámadás jogáról is lemondanak. Az alperes a megállapodás szerinti, összesen 5.490.000 forintot 2002 júniusában teljesítette. A peres felek amellet, hogy a keresetpótló és a költségpótló járadék egyösszegű megváltásáról egymással megállapodtak, az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezést, az alperes pedig csatlakozó fellebbezést nyújtott be. A Legfelsőbb Bíróságot azonban nem tájékoztatták arról, hogy egymással ilyen megállapodásokat kötöttek, és annak tartalmát sem tárták a Legfelsőbb Bíróság elé.

A Legfelsőbb Bíróság a Pf.III.25.506/2002/4. számú részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a nem vagyoni kártérítés tekintetében részben megváltoztatta, és azt 3.500.000 forintra és kamataira felemelte. A vagyoni károkról hozott rendelkezéseit a perköltségre is kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Az újabb eljárásban a felperes a keresetét módosította, és megtámadta az alperessel kötött két megállapodást tévedés címén és azok érvénytelenségének a megállapítását kérte. Vagyoni kártérítésként 1999. december 1-jétől elsődlegesen havi nettó 243.170 forint, másodlagosan havi nettó 164.507 forint jövedelempótló járadék, havi 4.000 forint élelmezési költség, havi 6.133 forint ruházati költség, munkaidőn túli rendszeres jövedelempótlás címén havi 50.000 forint, gyógyszerköltségként havi 10.000 forint, ápolási és háztartási költségként 1999. december 30-tól havi 62.000 forint, és gépkocsi fenntartása címén havi 20.000 forint megtérítését követelte. Ezen túlmenően kérte a köztisztviselői foglalkoztatásához járó évi 120.000 forint jutalom, a 2002-2004. évekre járó évi 387.000 forint 13. havi illetmény megtérítését is. Igényt tartott kondicionáló gép vásárlására 720.600 forint, a kórházi ellátásával kapcsolatos költségek címén 1.105.022 forint és gépkocsi vásárlási támogatás címén 2.500.000 forint megtérítésére is.

A Pécsi Ítéltábla jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság keresetnek részben helyt adó ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta és az elmaradt jövedelem, valamint a

gyógyszerköltségek járadékszerű megítélése iránti keresetet teljes egészében elutasította és így mellőzte az elsőfokú ítéletéből az alperes 6.624.746 forint hátralékos, és havi 127.197 forint jövőbeli járadék megfizetésére való kötelezését és a 2.049.938 forint tőkemarasztalást 1.399.492 forintra leszállította. Kötelezte az alperest további 2.047.400 forint és kamatai, valamint 2007. november 1-jétől háztartási kisegítői járadékként további havi 28.500 forint megfizetésére.

Kiegészítette az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a peres felek által kötött megállapodások tényével és tartalmával, és úgy ítélte meg, hogy ezekre tekintettel az alperest jövedelemveszteség és gyógyszerköltség címén felmerült kár megtérítésére nem lehet kötelezni, a megállapodások teljesítése is megtörtént. Tévesnek találta az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes belátási képességének hiányára és emiatt a szerződések érvénytelenségének megállapítására tett tényállításait, és a felperes munkaképesség-csökkenésének mértékében való tévedésre alapítottan sem találta alaposnak a megtámadást. Az elsőfokú bíróságtól eltérően alaposnak tartotta a felperes telefon többletköltségekre előterjesztett igényét 24.400 forintban, míg a háztartási kisegítő igénybevételével felmerülő költségeket évi 255.500 forintban, az elsőfokú ítélet meghozataláig eltelt időre 2.023.000 forintban, míg a jövőre nézve havi 28.500 forintban, amelyet járadék formájában ítelt meg. Rendelkezett a perköltségekről, és az illetékek térítéséről, míg egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helybenhagyta.

A jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és keresetveszteségként járadékkülönbözet, valamint élelmezési hozzájárulás, ruházati költségtérítés és az évi jutalom elmaradása miatt igényt tartott az ebből eredő jövedelemveszteségének a megtérítésére, miként a munkaidőn túli rendszeres jövedelem elmaradása miatti kárának, a gépkocsi vásárlási támogatás költségének, a gyógyszer többletköltségeknek, a háztartási kisegítői kárigénynek a keresete szerinti megtérítésére is.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Ptk. 355. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat, mert figyelmen kívül hagyja a teljes reparáció elvét. A gépkocsi vásárlásával kapcsolatos kárigény elutasítása pedig sérti az Alkotmányban deklarált szabad mozgáshoz való jogát. Megítélése szerint a másodfokú bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének sem, emiatt sérült a Pp. 221. §-ának (1) bekezdése szerinti eljárási szabály, azzal pedig, hogy az ítélőtábla elnöke nem engedte meg, hogy személyesen nyilatkozzon, megsértette a Pp. 3. §-ának (6) bekezdésében foglaltakat. Felülvizsgálati kérelméhez mellékelte azokat az okiratokat, amelyeket nem tárhatott a másodfokú bíróság elé.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati kérelem keretei között, és a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján abban a körben vizsgálta, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A külföldi gépkocsi vezetője által okozott kár megtérítéséért az alperes helytállási kötelezettsége a perben nem volt vitás.

A Ptk. 355. §-ának (4) bekezdéséből következően kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A korábbi jogerős részítélet folytán a felperes nem vagyoni kárigénye a megismételt eljárásnak már nem volt a tárgya. A vagyoni károk összege körében pedig az eljárás bíróságok helyesen vizsgálták azokat a szempontokat, amelyek a ténylegesen felmerült károk és az elmaradt vagyoni előny megítélésénél figyelembe veendők és az alperesre átháríthatók.

Tekintettel arra, hogy a felek 2002. évben kötött megállapodásait - amely a havi 40.000 forint keresetpótló járadék, valamint a havi 10.000 forint költségpótló járadék (gyógyszerszolgáltatás) egyösszegű megváltásáról és az alperes ezzel kapcsolatos fizetési kötelezettségeiről szólt - a felperes megtámadta, ezért azt kellett vizsgálni, hogy a megtámadás alapos-e és ennek folytán megállapítható-e a megállapodások érvénytelensége.

Helyesen fejtette ki a másodfokú bíróság, hogy a felperes munkaképesség-csökkenésének mértéke nem volt olyan lényeges körülmény, amely a Ptk. 210. §-ának (1), illetőleg (3) bekezdése szerinti megtámadásra alapot adna. A megállapodások szempontjából a felperes 67%-os munkaképesség-csökkenése ugyanazt jelentette, mint a későbbi 100%-os csökkenés, mert a keresetvesztés és a gyógyszer költségpótlás teljes összegét igényelhetette az alacsonyabb mértékű munkaképesség-csökkenés mellett is. A jogerős ítélet indokai helytállóak. Miután a felperes a szerződést megtámadhatta, csak az érdemben volt alaptalan, ezért a megállapodásokba foglalt megtámadási jogról való lemondásnak jogi jelentősége nincs.

Arra azonban semmiféle adat nem található - és az elsőfokú eljárásban a felperes maga sem hivatkozott rá -, hogy a megállapodások megkötésekor az ügyei viteléhez szükséges belátási képességének teljes hiányában lett volna. Az elsőfokú bíróság ezért nem állapíthatta volna meg semmiség okából a szerződések érvénytelenségét. Erre helyesen utalt a másodfokú bíróság az ítéletében, a felülvizsgálati kérelemhez csatolt iratok pedig - a

felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következően - nem vehetők figyelembe [Pp. 275. § (1) bekezdés].

A Pp. 73/A. §-ának (1) bekezdéséből következően az ítélet előtti eljárásban a jogi képviselő kötelező volt a felperes számára. Képviselője a tárgyaláson jelen volt, eljárási jogait gyakorolhatta, a felperes személyesen is intézett beadványt a bírósághoz, és semmi adat nincs arra, hogy eljárási jogainak gyakorlásában akadályozták.

Az érvényes megállapodásoknak megfelelően az alperes teljesített, a felperes jövedelemvesztés és költségpótlás - gyógyszerköltség - címén felmerült kárát megtérítette.

Az étkezési hozzájárulás, a ruházati költségtérítés és az évi jutalom, ha a felperes köztisztviselőként ilyen juttatást kapott, akkor az a jövedelem részeként a jövedelempótló kártérítés tárgyában kötött megállapodásban benne foglaltatott.

A munkaidőn túli rendszeres jövedelem elmaradása miatti kárigényét a felperes tanúkkal kívánta bizonyítani, és bár az általa bejelentett tanúkat az elsőfokú bíróság kihallgatta, ezt a kárigényét amiatt utasította el, hogy adóbevallással, vagy egyéb okirattal az igényét nem bizonyította. A másodfokú bíróság azonban eltérő indokokkal - a tanúvallomások mérlegelése alapján - tartotta alaptalannak a felperesnek ezt a kárigényét, arra hivatkozással, hogy a perben kihallgatott tanúk alkalmi, többnyire szívdességi jellegű, ingyenes munkavégzést igazoltak, illetőleg a munkavégzések gyakoriságára, az elért jövedelem mennyiségére értékelhető adatot nem szolgáltatottak. Miután a másodfokú bíróság e körben a tényállást a tanúvallomások Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti értékelése alapján állapította meg, a bizonyítékértékelésben jogszabálysértés nem állapítható meg, ezért e bizonyítékok felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség. A jogerős ítélet indokolása megfelel a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésében foglaltaknak.

Alaptalanul sérelmezi a felperes felülvizsgálati kérelmében a gyógykezelési költségek között érvényesített hálapénz megtérítése iránti kérelmének az elutasítását. Az ítéletkezési gyakorlat egységes abban, hogy a társadalombiztosítási ellátás keretében szolgáltatást igénybe vevő beteg az orvosnak önként adott anyagi juttatást kártérítésként nem érvényesítheti a károkozóval szemben. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokai helyesek.

Az orvosszakértő véleménye alapján nem tévedett a másodfokú bíróság, amikor megállapította, hogy a felperes a háztartási munkák elvégzésére nem képes, és napi két órában kisegítőre szorul. Az így felmerülő többletköltségeket akkor is átháríthatja a károkozóra, ha a munkákat a hozzátartozója látja el. Az a tény azonban, hogy a felperes felesége teljes egészében vele tölti a mindennapjait, nem alapozza meg a szakértői vélemény szerinti, és a jogerős ítélet által helyesen elfogadott szükséges mértéken túli összeg megítélését.

Az orvosszakértő véleményéből megállapíthatóan a felperes nem mozgásképtelen, önálló közlekedésre képes, csupán a tömegközlekedési eszközök igénybevételében korlátozott, mert azok használatakor pánikroham alakulhat ki, és a rázkódással járó autóbusz használata a gerincének állapota miatt nem javasolt. Emiatt ítélte meg részére a bíróság közlekedési többletköltséggént járadékot. Új gépkocsi vételárának és üzemeltetési költségeinek megtérítésére azonban az alperes nem kötelezhető. Ennek a kárigénynak az elutasítása nem sérti a felperes Alkotmányban biztosított szabad mozgáshoz való jogát.

A kifejtettekre figyelemmel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint - tárgyaláson kívül hozott határozatával - a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját a Legfelsőbb Bíróság a módosított 7/2002. (III.30.) IM rendelet alapján megállapította, a díjat az állam viseli, és kiutalásáról a pártfogó ügyvédet kirendelő elsőfokú bíróságnak kell gondoskodnia. A felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2009. február 23.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró